

Grong kommune
Postboks 162
7870 GRONG

Deres ref

Vår ref
20/1780-15

Dato
2. juli 2020

Avgjørelse av klager på vedtak om avslag på søknader om skadefelling av bjørn i Grong og Høylandet kommuner

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Grong kommune datert 12. juni, 24. juni og 26. juni 2020 over Fylkesmannens avslag på søknader om tillatelse til skadefelling av bjørn i Grong og Høylandet kommuner. Klagene er behandlet samlet.

Klima- og miljødepartementet gir tillatelse til skadefelling av to - 2 - bjørner i et nærmere avgrenset område i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. I vurderingen av klagene har departementet avveid hensynet til å avverge skader på sau mot hensynet til å nå bestandsmålet for bjørn. Bjørnebestanden ligger under det nasjonale bestandsmålet og bestandsmålet for regionen. Skadeomfanget i de aktuelle skadeområdene inneværende beitesesong er ikke alene tilstrekkelige til å gi hjemmel for felling. Departementet har i den forbindelse lagt avgjørende vekt på at det har vært en vedvarende situasjon med skader på sau av et større omfang forårsaket av bjørn i de aktuelle områdene i en periode på over ti år, og at det nå foreligger ny kunnskap som påviser tre hannbjørner i det aktuelle skadeområdet. Områdene ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn, og er prioritert til beitedyr. Vedtaket vil ikke true bestandens overlevelse og det er ikke andre tilfredsstillende løsninger enn felling. Binner med unger er unntatt fellingstillatelsen. Klagene er dermed tatt til følge.

Saksgang

Grong kommune har i løpet av juni 2020 flere ganger søkt om tillatelse til skadefelling av bjørn i Grong og Høylandet kommuner. Kommunen har ved både muntlige og skriftlige søknader søkt om tillatelse til skadefelling av bjørn 8. juni, 10. juni, 15. juni, 24. juni og 26. juni 2020. Fylkesmannen avslo søknadene 9. juni, 12. juni, 19. juni, 25. juni og 26. juni 2020.

Grong kommune påklagde avslagene henholdsvis 12. juni, 12. juni, 24. juni, 26. juni og 26. juni 2020.

Etter rovviltforskriften § 18 er Miljødirektoratet klageinstans for Fylkesmannens vedtak. Klima- og miljødepartementet ba 1. juli som overordnet instans om å få klagesakene oversendt for behandling i departementet.

Klagers anførsler

Grong kommuner anfører i klagene blant annet at:

- Det er dokumentert skader på sau i området som er påvist forårsaket av bjørn, og funnet lam som går uten søya. I tillegg er det funnet elgkadaver i området.
- Det er funnet spor etter og gjort observasjoner av små bjørner, ikke av en voksen binne. DNA-analysene har også påvist at det er hannbjørn som er i området.
- Det slippes et stort antall sau i området, og beiteområdet ligger utenfor forvaltningsområde for bjørn, i prioritert beiteområde.
- Etter rovviltforliket er det ikke anledning til å sette et prioritert beiteområde til side for å oppnå bestandsmålet.
- Fylkesmannen har med bakgrunn i fjorårets beitesesong ikke tatt hensyn til skadepotensialet.
- Med tanke på skadesituasjonen 2019 og skadepotensialet finnes det ikke annen tilfredsstillende løsning enn uttak.
- Føringer i utkastet til statsbudsjettet for 2020 vil i praksis bety at det ikke er noen områder som er beiteprioritert lenger. Det er dokumentert i alle fall fem binner i eller i nærheten av de aktuelle beiteområdene. Ettersom binnene er stedbundne, så vil dette være en permanent situasjon på ubestemt tid for regionen.
- Det vises til uttalelse fra statssekretær Maren Hersleth Holsen 16. juni 2020 om at det skal være lav terskel for å ta ut hannbjørner som gjør skade og utgjør et skadepotensiale i beiteprioriterte områder.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen avsto søknadene i vedtak 9. juni, 12. juni, 19. juni, 25. juni og 26. juni 2020. Fylkesmannens avslag er basert på en helhetlig vurdering av situasjonen. Fylkesmannen har lagt vekt på at bestandsmålet for bjørn ikke er oppnådd, verken nasjonalt eller regionalt i region 6. Fylkesmannen har vurdert at dette tilsier at terskelen for uttak i områder med kjent forekomst av binner skal være høy. Videre har Fylkesmannen ikke funnet at kravet i rovviltforskriften § 9 om skadenes omfang er oppfylt ved tidspunktet for søknadene.

I vurderingen av klagene har Fylkesmannen ikke funnet at klagene inneholder opplysninger som ikke var kjent på vedtakstidspunktene og som kunne endret Fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen har derfor opprettholdt vedtakene.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Lovgrunnlaget og alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk i nml. §§ 8-12

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77, jf. rovviltforskriften § 9. Det følger av rovviltforskriften § 9 at det ved Fylkesmannens vurderinger av iverksetting av betinget skadefellingstillatelse særlig skal tas hensyn til områdets betydning som beitemark, skadenes omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget viser departementet til beskrivelsen av det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata publisert 3. april 2020 om populasjonsovervåking av brunbjørn, og nærmere beskrivelser av bestandssituasjonen for bjørn i Miljødirektoratets vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn og gaupe 29. mai 2020. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen brunbjørnebestanden blir utsatt for, jf. nml. § 10. Føre-var-prinsippet, jf. nml. § 9, kommer etter departementets syn ikke til anvendelse i denne saken, ettersom det foreligger tilstrekkelig kunnskap.

Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant, da det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår. Departementet legger til grunn at rovviltneemndene med sin geografiske differensiering skal ivareta hensynene som er nedfelt i nml. § 12.

Naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Departementet skal i denne saken ta stilling til om man skal tillate uttak av bjørn for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Bestemmelsen stiller et visst minstekrav til skadens omfang og alvorlighetsgrad, jf. tolkningsuttalelse fra Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet fra 15. desember 2016.

I forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er regionen delt inn i ulike forvaltningsområder. Det følger av prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning at terskelen for felling skal være lavere i beiteprioriterte områder, og høyere i områder prioritert til rovvilt.

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er 13 årlige ynglinger. Det er beregnet at det var sju ynglinger av bjørn i 2019. Det regionale bestandsmålet for region 6 er tre ynglinger. I 2019 er det beregnet to (1,9) ynglinger i regionen. Bestanden av bjørn ligger dermed både under det nasjonale og regionale bestandsmålet. Ved tidligere vurderinger av uttak av bjørn i de aktuelle områdene i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner har hensynet til å unngå felling av binner, for at det skal være mulig å bygge opp bestanden mot bestandsmålet, derfor blitt ansett å veie tyngre enn hensynet til å avverge skader på beitedyr gjennom felling.

Per 2. juli 2020 er det påvist (dokumentert eller antatt sikkert) åtte skader på sau forårsaket av bjørn i Grong kommune og tre skader på sau i Høylandet kommune. Skadene har skjedd i

beiteprioriterte områder. Departementet vurderer at dette konkrete skadeomfanget ikke alene er av en slik karakter at det oppfyller kravet om skade i nml. § 18 første ledd bokstav b. I beiteprioriterte områder i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner har det imidlertid vært en vedvarende situasjon, det vil si en periode på over ti år, med et større omfang av skader på sau forårsaket av bjørn i løpet av beitesesongen. Dette gjelder områder som går utover arealene inkludert i Grong kommunes søknader fra juni 2020, da det også omfatter områder i Namsskogan kommune. I Namsskogan er det hittil i 2020 registrert én skade på sau forårsaket av bjørn.

På bakgrunn av den vedvarende skadesituasjonen, med omfattende skader på beitedyr i en periode på over ti år, finner departementet at det i de aktuelle områdene foreligger et skadepotensial som tilfredsstiller kravet i nml. § 18 første ledd bokstav b. Det er ved DNA-analyser og observasjoner påvist tre hannbjørner i det aktuelle området den siste tiden. For at et uttak av bjørn skal bidra til å avverge skade, vurderer departementet at det er nødvendig at det gis tillatelse til skadefelling av to bjørner. Departementet vurderer at en fellingstillatelse på flere enn to bjørner vil øke sannsynligheten for at det felles en binne.

Bestandens overlevelse og andre tilfredsstillende løsninger

Det er videre to kumulative vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne vedtas felling med hjemmel i nml. § 18. Felling må for det første ikke true bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 andre ledd. Departementet viser i denne sammenheng til Miljødirektoratets vedtak 29. mai 2020 om kvote for betinget skadefellingstillatelse for 2020, og de vurderingen som er gjort der av bestandssituasjonen for bjørn. Direktoratet har vurdert at kvoten for betinget skadefellingstillatelse for bjørn i region 6, 7 og 8 *"ikke vil sette brunbjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår)"*. Direktoratet har unntatt binner med unger fra kvoten.

Kvoten for betinget skadefelling av bjørn i 2020 for region 6, 7 og 8 er satt til totalt fem bjørner. Per 3. juni er det ikke felt bjørn av kvoten, men én bjørn er registrert drept av et annet dyr 31. mai. Gjenværende kvote er dermed på fire bjørn, jf. rovviltforskriften § 13. I sammenheng med årets skadefelling av bjørn i Sverige ble det gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Uttaket i Sverige kan påvirke bestandssituasjonen i Norge. I denne sammenhengen er forekomsten av binner av særlig betydning. Departementet viser i den forbindelse til at det gjennom DNA-prøver og observasjoner i år kun er påvist hannbjørn i de aktuelle områdene i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. Per 2. juli 2020 er det ved DNA-prøver påvist tre hannbjørner i de aktuelle områdene. Departementet vurderer derfor at sannsynligheten for å felle hannbjørn er større enn at det felles en binne i dette området. Binner med unger vil være unntatt skadefellingstillatelsen, jf. Miljødirektoratets vedtak om kvote. På bakgrunn av disse vurderingene finner departementet at en tillatelse til skadefelling av to bjørner ikke vil true bestandens overlevelse.

For det andre må det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger en felling, jf. nml. § 18 andre ledd. Ved vurderingen av vilkåret veier prinsippet om en geografisk differensiert

forvaltning tungt, jf. rovviltforskriften § 9. Skadene har som nevnt skjedd i områder som er prioritert til beitedyr. Alternative løsninger vil blant annet være forebyggende tiltak som økt tilsyn, tidlig nedsaking etc. Departementet er kjent med at det over år er gjort noen forebyggende tiltak i områdene. I den foreliggende situasjonen, og med vekt på at det er relativt tidlig i beitesesongen, vurderer departementet at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak av bjørn for å avverge skader på beitedyr i de aktuelle områdene.

Følgende vilkår er knyttet til fellingstillatelsen

1. Fellingstillatelsen gjelder felling av to – 2 – bjørner i tidsrommet 2. juli 2020 kl. 17.00 til 15. juli 2020 kl. 17.00, eller frem til bjørnene er felt.
2. Fellingsområdet avgrenses som følger:
 - Grong kommune vest for E6 og nord for riksvei 775
 - Høylandet kommune nord for riksvei 775 og øst for riksvei 17 nord til Kongsmoen
 - Namsskogan kommune vest for E6 og sør for en rett linje mellom Brekkvasselv og Kongsmoen (Høylandet)

Området dekker beiteområdene med hoveddelen av påviste skader til bjørn i 2019 og p.t. i 2020. Se figur 1.
3. Fellingsforsøket skal rettes mot områdene hvor skadene er dokumentert.
4. Binne m/unger og dens unger er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebiner felles, skal være iverksatt. Dersom det observeres binne m/unger i området hvor fellingsforsøket pågår, skal Fylkesmannen i Trøndelag varsles.
5. Skadefellingstillatelsen gis til Grong kommune som administrerer fellingsforsøket, og som utnevner fellingsleder for det/de kommunale fellingslag. Alle medlemmer inkludert hundeførere skal være registrerte lisensjegere i jegerregisteret. Alle som deltar i fellingslaget skal gjøres kjent med dette brevets innhold. Sammensetningen av fellingslaget skal meddeles Fylkesmannen i Trøndelag før fellingsforsøket iverksettes.
6. Deltakere i kommunale/interkommunale fellingslag skal få kompensasjon for gjennomføring av skadefellingsforsøket, jf. rovvilt forskriften § 9 a.
Kommunen/fellingsleder må sørge for at deltakere i fellingslaget fører timelister, kjørebok og dokumenterer eventuelle andre utgifter som ønskes refundert.
Deltakerne må ha løst lisens for bjørn for å være berettiget kompensasjon. Det legges til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte.
Søknaden om godtgjøring sendes inn til Fylkesmannen i Trøndelag umiddelbart etter endt fellingsforsøk, og senest innen 1 uke etter utløpt tillatelse.
7. Budsjettramme for fellingsforsøket settes til inntil kr 80.000,-. Eventuelle påløpte kostnader kommer i tillegg, oppad begrenset til kr 30 000,- pr. fellingsforsøk (jf.

rovviltforskriften § 9 tredje ledd). Dekking av feriepenger og arbeidsgiveravgift kommer også i tillegg, jf. opplysninger i brev om betinget skadefelling fra 29. mai 2020.

8. Det vises til Miljødirektoratets skadefellingsveileder, og ber alle i fellingslaget gjøres kjent med denne. Fellingsleder skal løpende holde Fylkesmannen i Trøndelag orientert om fremdrift og relevant informasjon som fremkommer under fellingsforsøket. I tillegg rapporteres pr dag etter fastsatt rapporteringsrutine gitt ved bruk av Miljøvedtaksregisteret. Søk opp aktuell skadefellingstillatelse og trykk «Rapporter på skadefelling». Sluttrapport skal være levert senest innen 1 uke etter utløpt tillatelse.
9. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
10. Ved felling av bjørn skal det nyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, og de som deltar i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøven for storviltjakt.
11. Felling eller forsøk på felling av bjørn skal omgående meldes til Fylkesmannen i Trøndelag (rovviltelefon 930 60 221) og Statens naturoppsyn. Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for fellingen, og fellingsstedet skal kunne påvises.
12. Den/de som sårer bjørn under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet bjørnen. Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet skal uten opphold underrettes. Fylkesmannen i Trøndelag avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling eller jakt skal bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Vedkommende plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet.
13. Bjørn som blir felt på denne tillatelsen er Viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt bjørn uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Dersom det ikke er mistanke om noen uregelmessigheter ved fellingen som kan medføre politietterforskning, er fellingslagets leder ansvarlig for at felt bjørn ivaretas og håndteres etter instruks for ivaretagelse av døde rovdyr (<http://nidaros.nina.no>). Dersom det i motsatt fall er grunnlag for å påregne behov for etterforskning, skal dyret ikke åpnes og ikke flyttes fra fallstedet. Fylkesmannen og politiet skal da underrettes snarest.
14. Dersom det er ønskelig å bruke løs hund i forbindelse med jakta må kommunen gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i hundeloven. Kommunen må da samtidig dispensere fra båndtvangsbestemmelsene også i hensyn til tamrein og bufe i hundeloven. Tillatelsen omfatter ikke bruk av løs, på drevet halsende hund.
15. Klima- og miljødepartementet kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet gir tillatelse til skadefelling av to - 2 - bjørner i et nærmere avgrenset område i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. I vurderingen av klagen har departementet avveid hensynet til å avverge skader på sau mot hensynet til å nå bestandsmålet for bjørn. Bjørnebestanden ligger under det nasjonale bestandsmålet og bestandsmålet for regionen. Skadeomfanget i de aktuelle skadeområdene inneværende beitesesong er ikke alene tilstrekkelige til å gi hjemmel for felling. Departementet har i den forbindelse lagt avgjørende vekt på at det har vært en vedvarende situasjon med skader på sau av et større omfang forårsaket av bjørn i de aktuelle områdene i en periode på over ti år, og at det nå foreligger ny kunnskap som påviser tre hannbjørner i det aktuelle skadeområdet. Områdene ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn, og er prioritert til beitedyr. Vedtaket vil ikke true bestandens overlevelse og det er ikke andre tilfredsstillende løsninger enn felling. Binner med unger er unntatt fellingstillatelsen. Klagen er dermed tatt til følge.

Departementet vil ut over denne tillatelsen følge situasjonen nøye.

Med hilsen

Lajla Tunaal White (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Maline Salicath Gordner
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Trøndelag
Høylandet kommune
Miljødirektoratet
Namsskogan kommune
Rovviltnemnda i region 6

Figur 1

Figur 1. Blått område viser avgrensingen av fellingsområdet. Brunt skravert område er prioritert yngleområde for bjørn. Brune firkanter og hvite sirkler med tall viser påviste (dokumenterte og antatt sikre) bjørneskader på sau fra 1. januar 2019 til d.d.

